

מסורת הש"ס

(א) ב"ק מ"ג (ב) נלקמן כ"ג: (ג) ב"ק מ"א.

גליון הש"ס

נמרא המוכר שור. ע"י יוסלמי פ"ה דשניעות על מנאי דש"א לא ימסר לו פרה הורסת בשביעות: רשב"ם ד"ה (יבול לומר) [לשחיטה] ב' ואפילו שנין חד טניחו ברי. תמוה לי כלם המוחק אומר כ"י גס לסומכוס אין מנאיין ממט דקדקני במתניתין דב"מ השואל אמר שטורה מתה והשואל אינו יודע פטור ונע"ג: בא"ר ובפ"ה סא יובב. ק"ל לא התם דלן כלן ממוזן ולא חוקק מר"ק גס לנען מולקס:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשחיטה מכרתי קן אמאי ולמיחוי:

מוסף רש"י

לנכסתא. לנכסתא רב"ק וליחוי דמי דהכי נבחר. דמי דלוק קרין (שם).

מוסף תוספות

א. ומה שלא צמחה לפי שדעין לא הגיע זמן הוריעה. ר"ש. ב. [ולכן] תליא התם בחסרון הזמן, ולא נתן הטעם בחסרון הוריעה. מהר"ם. ג. שיש לפנינו מאותן זרעים ממש ואנו מכירין בהן שאינם ראויים לצמחה וכו'. יטע"ב. ד. [ו]הכי פירושן מהו דתימא זיל בתי רובא אע"פ שהדמים מסייעים למוחזק קמ"ל. ט"ז. ב"ק. ה. [ד]גלוי דעתיה דלוקח הוא דבעינן, אי לרדיא ובין אי לשחיטה לן ובין, ולא איכפת לן בדעתיה דמוכר בהכי. כ"י מנש. ועי"ש. ו. עיין ריטב"א.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צב.

המוכר פירות. סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה: וזרען. הלוקח: ולא נמחו. לא מציעה פירות דליכא דזין לזריעה ואיכא דזין לאכילה ומאי למימר לאכילה מכרתי קן ואין כלן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרזו הפשתן הנקח

צועלם לזריעה קונין אותו דכיון דליכא דזין נמי לאכילה כדאמרין (גדר"ס דף מט.) לוליצא דכיתנא לכותמא אינו חייב באחריות דמאי למימר לאכילה מכרתי קן דצממנא לא אוליין בתר רובא דשמואל בגמרא. ודוקא זרע פשתן משום דהוי לאכילה אבל זרעוני גינה כגון זרע כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב באחריות שרש"ג אומר וזרעוני כ"י הכי מפרש בגמרא: חייב באחריות. דהוי מקח טעות והרי הוא כענין של זית ונמאל של שקמה יין ונמאל חומץ דהוי מקח טעות וכל שכן כגאן דהתם מיהא איכא דניחא ליה בהכי ואיכא דניחא ליה בהכי אבל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה ואפילו דמי עשים לא ישלם לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום וגם לא שלח בהן די דנמתיב באחריות וכמי שאמר לו מוכר קן זרע אותם דמי דרדאי לזרע וצנינא: גמ' איסור. לנקמן [ג] פריך עלה ממתניתין הלכך נקט לה הכא: ונמאל שיהי נגחן. קודם מכירה ואין ראיין אלא לשחיטה: מקח טעות. כ"י ונמאל חומץ והדרי וזי כדמפרש טעמא לקמיה: [פ"ב] דרובא לרדיא וצני: יכול לומר לו כ"י. דצממנא לא אוליין בתר רובא אלא אחר טענה טובה: לשחיטה מכרתי קן. דהא איכא דזין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוא ליה כי פלגא ופלגא והמוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו לסומכוס דאמר בפרק שור שנגחא ממון המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוותיה דקמס לן תנא התם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח את הפרה ונמאל עוצרה בזה ואין ידוע לבית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם נגיחה או אחר כן ו"אפילו טעין חד מינייהו טענת דרי ואידך טענת שמא כדאמרין התם ו"כמו סבא ויצם בנכסי ספק בפרק החולץ (יבמות דף נה.) דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם בן ט' לראשון וירשנו זקנו או בן ז' לאחרון וצנו של יצם הוא אבל הכא שאנו יודעין היאך היה המעשה הרי זה מכרן לזה סתם ונתגלה הדבר שהיה נגחן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממון המוטל בספק אלא אוליין בתר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא קבעינא ליה ומדלא פי' הפסיד ולא דמי ל"י ונמאל חומץ (לעיל פ"ג): דהתם יין קתבע מיניה דמוכר בזה: ה"ג וליחוי אי גברא דזין לרדיא לרדיא אי גברא דזין לנכסתא לנכסתא. כלומר ה"ד דפליגי רב ושמואל ליחוי אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טבח ורגיל לקנות שוורים לחרישה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא זצין ואפי'

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכרין זה את זה הרי כאלו פירש למתמא חייב באחריות: דזין לנכסתא. כגון טבח שאינו עובד אדמה: דמי דריא יתירין הרבה על דמי שחיטה: וליחוי. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דזין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה צ"י דינרים. ויחוי אי דמי רדיא יחב ליה דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים לרדיא זצין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמאל חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתי קן דהא לרדיא זצין דהא אפילו לשחיטה זצין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משתם דהא לא חזי לרדיא שהיה נמאל נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יחב ליה דהא לנכסתא זצין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא דלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרצון דאמרי בפרק המוכר את [הספינה] (לעיל דף ע"ו): אין הדמים ראה הני מיילי גבי מוכר את הנלמד לא מוכר את הבקר וכדאוקיימנא בדוכתא דקרי ללמד למד ולבקר בקר ואיכא חיי דקרי ליה לבקר למד דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא לבקר דקרי לבקר דקרי לבקר קא"ל מוכר מוכרתי קן ולא בקר שהמוציא מחבירו עליו הראיה והלכך על הלוקח להציא ראייה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומדלא מייתי ראייה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זצין לרדיא ולשחיטה מודו רצון דהדמים מודיעים דכיון דידעינן דודאי בזהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים ראייה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה זצין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לבקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה זצין דכיון דידעינן ביה בזהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר למד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס למד זצין הלכך אמרי רצון דהדמים ראייה וה"נ כיון דהאי גברא זצין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא זצין ודאי כיון דליכא מילתא דמוכחא הדמים ראייה. כן נראה בעיני: דאייקר צישרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקס כי צישרא והיינו הך: ובעי גמרא למאי נפקא מינה. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן צו: לטרחא. טורח מכירת השור לשטון ולמוכר הבשר הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחוי לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות והתמידי המוכר להחזיר הדמים:

המוכר פירות. וזרעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריות. תימה אמאי חייב באחריות לימא ליה מה שלא נמחו לפי שלא זרעו אותם בזמן שהיו ראויים לזריעה דהכי אמרי' בהמקביל (ב"מ דף ק"ה): דמתן המקביל שדה מחזירו ואכלה חגב או נשדפה אם

מכת מדינה [היא] מנכין לו מן הדמים ואמר עלה ר"ל בגמ' (ס"ה ק"ו): חגב אכל זרעה ולא נמחה מצי אמר ליה [בעל הקרקע] כל (כ"י) [ימין] זרע זרע ליה [ואולי] כו' ויש לומר דהתם מיירי במכת מדינה דכולהו באגי נמי לא נמחו וליה לן למימר מילתא למפרע שלא הוי ראוין לזריעה כ"י אי נמי הכא מיירי דליגלא לזריעה כלל וכן משמע בגמרא דליכא למאן דמחייב לשלם אפי' ההואה ואין סבירא לחייבו כלל כל ההואה אלא כשלא הוי ראוין כלל לזריעה וידע המוכר שלא היתה ראיה

לזריעה: וליחוי אי דמי רדיא וכו'. דאפי' לרצון [לעיל ע"ו]: דאית לכו דאין הדמים ראייה היינו התם דוקא דרובא דקרו ללמד למד דרובא וחוקק מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראייה להכחיש רוב וחוקק ואפי' לפי ספריים דגרסי דליכא דקרו ללמד למד כו' ולא גרסי רובא מכל מקום אין כח דדמים להכחיש החוקק אבל הכא דרובא לרדיא זצין ואיכא חוקק כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רצון מודו דיש לדמים ראייה לסייע לרוב או לחוקק ובהכי אמי שפיר הדין דריש פרק המנאי (ב"ק דף כ"ו. וס) אפילו אליבא דרב גבי היינו כד היינו חצית דקאמר לא צריכא דרובא קרו לחציתא חציתא ולכדא כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דאין הולכין בצממון אחר הרוב דאפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון דדמים מסייעין לבעל הכד המוחזק ו' והוא דהין דה"מ למימר התם איכא מהו דתימא זיל בתר חוקק קמ"ל דאין הולכין בצממון אחר חוקק אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה שום חידוש לרב ומיניה בלאו הכי מפרש רבינו תם דאמי אפילו כרב משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשי שאני מן המיעוט דקרו לכדא חציתא וכשהתנה עמו חצית לא יתן אלא כד אכל הכא כמוכר שור ונמאל נגחן אזיל בתר רובא דזני לרדיא והוי מקח טעות דלא מצי אמר ליה מוכר ללוקח אתה מן המיעוט דזני לשחיטה ה':

למאי נפקא מינה בלטרחא. לעיל בהמוכר את הספינה (דף ע"ב). גבי יפות ונמאל רעות ואף על גב דאיידי שוה בשוה לא בעי מאי נפקא מינה דזהדיא מוקמינן מתניתין דהתם כשהוקרו והוחלו אך תימה דהכא אמאי לא מוקי לה הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור צישרא וקס דמי רדיא אבל אחר כן הוחל אי נמי כשאינה פחות משתמ': אי

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פט"ו מהל' מביה ה"ז סמג לאוין קט עוש"ע מ"מ כ"י רלג ספיקא: ב ב מ"י ס"ה א טו"ע ס"ה כ"י: ג ג ד ה מ"י ס"ה א טו"ע ס"ה כ"י:

רבינו גרשום

המוכר פירות. בסתם לחבור: וזרען ולא צמחו. לפי כי מקולקלין גינהו. אפי' זרע פשתן. מוכר לו דאיכא לימיר דרע פשתן לאו לאכילה קאי אלא לזריעה ודידי למוכר שפיר דלדעת דרועה קונה לוקח אפי' הכי אם לא צמחו אינו חייב באחריות דמצי לומר המוכר כסבור הייתי דלאכילה קבעתי להו ולא לזריעה: ויש ב"ג אומר וזרעוני גינה שאינן נאכלין כלל באחריותן. משום דהבא ודאי ידע לא למוכר דלזריעה קבעי להו וזרעוני שפירי הוה ליה לובוני. מכלל דרע פשתן אינו חייב באחריותן משום דאיכא דקבעי ליה לאכילה או לצורך רפואה: אחר המוכר וכו' ומקשי' אמאי פליגי ביה רב ושמואל. ונחזי האי גברא דרבן אי לרדיא ובן לצורך חרישה אי"כ מאי טעמא שמואל הא ודאי מקח טעות הוא. ואי לצורך שחיטה ובין מאי טעמא דרב: לא צריכא בגברא דקונה להכי ולהכי שקבץ ועובד אדמה הוא וקונה לרדיא ולשחיטה דהשתא ליכא למיקם עלה דמלתא. ולהכי סבירא ליה לרב ולצורך רדיא ובנה והוי זה מקח טעות. ושמואל אמר יכול לומר לצורך שחיטה ובניה: ומקשי' ולחוי אי דמי רדיא יחב מאי טעמא דשמואל ואי דמי בשרא יחב מאי טעמא דרב: ומשני לא צריכא דאייקר בשרא לאכילה וקס ברדיא: למאי נפקא מינה. הוואל דדמי חד יהיב בין לרדיא בין לשחיטה. כלומר במאי פליגי הא מצי לובוני לצורך אכילה ולמיקמי מחיי דמים לרדיא. משום דטרחא יתירא ללוקח לובונה לצורך אכילה להאי ולמיקמי אחורית ומשום הכי פליגי רב ושמואל. ומקשי' היכי דמי